

Gedragcode bestendig beheer en onderhoud voor de waterschappen

Commentaar van de Vissenbescherming voor de nieuwe tekst geldig vanaf 2025

Een opmerking vooraf: het is niet gelukt om alle toegestuurde stukken goed te bestuderen. Er is wel goed gezocht naar relevante passages, maar we zouden wat gemist kunnen hebben.

Als organisatie voor de bescherming van vissen en andere aquatische dieren missen wij in deze teksten een systematische aandacht voor het welzijn van de dieren, terwijl dat geschaad wordt door het schonen van sloten en andere wateren. Wij doen een dringend beroep op de Unie van Waterschappen om daar een aparte tekst aan te wijden, waar de negatieve effecten van het schonen op het welzijn van deze dieren tezamen met mogelijke oplossingen worden besproken.

Als Vissenbescherming kregen wij signalen dat er bij dit schonen nodeloos veel dieren sterven of ernstig lijden. De gemeenteraad van Purmerend heeft hierover in 2022 met algemene stemmen een motie aangenomen, waarin het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier vanwege de aantasting van dierenwelzijn wordt aangespoord om met verbetervoorstellen te komen. Als Vissenbescherming zijn wij lid van de Klankbordgroep Dierenwelzijn van deze gemeente en daar is dit onderwerp besproken in een vergadering op 15 november 2023. Maar we zijn nog verre van gerust erop dat daarmee de grote problemen opgelost zijn.

De gedragscode zou een middel kunnen zijn, waarmee dierenwelzijnsproblemen worden aangepakt. Maar in de huidige praktijk blijkt dat nog niet of in ieder geval zwaar onvoldoende te werken. Zou dat met de vernieuwde code beter gaan? Dat is voor ons niet makkelijk te beoordelen. In ieder geval hebben wij daarover nog steeds ernstige twijfels.

In diverse aangeleverde documenten wordt duidelijk gesteld dat langzaam werken bij het schonen de dierenwelzijnsproblemen verminderd. Maar dit werk wordt uitgevoerd door bedrijven en die hebben vanwege de kosten belang erbij om zo snel mogelijk te werken. De nog onbeantwoorde vraag is hoe gecontroleerd gaat worden dat er echt langzaam gewerkt gaat worden. Op pagina 2 van bijlage 1 Uitwerking schonen en maaien van wateren wordt gesteld: 'Met machines en voertuigen wordt stapvoets (<10 KM/u) gereden.' Betekent dat er daardoor aanzienlijk langzamer wordt gereden dan nu in de praktijk gebeurt? En is dat voldoende traag om aan alle betreffende dieren vluchtmogelijkheden te bieden? Gaan er snelheidscontroles plaats vinden?

Ik krijg de indruk dat deze regels alleen gelden als het betrekking heeft op juridisch beschermde diersoorten. Is er een reden waarom deze regels niet kunnen gelden voor alle diersoorten? Is dat omdat jullie alleen kijken naar de Wet Natuurbescherming en naar natuurwaarden en daardoor dierenwelzijn uit het oog verliezen. Dat zou een groot gemis zijn dat wij onacceptabel vinden.

En wat kan er gedaan worden om zoveel mogelijk ellende te voorkomen van de dieren zich in het maaisel bevinden dat bij het schonen op de kant wordt gegooid? In bijlage 6 over de effectiviteit van het nalopen en 48 uur laten liggen worden die problemen beschreven en mogelijk oplossingen aangedragen. Die oplossingen lijken ons verbeteringen. Dat geldt zeker voor het naschudden van de maaikorf. Maar moet daarbij niet veel preciezer worden aangegeven hoe dat moet gebeuren en hoe lang? En zijn er mogelijk bij een langdurig stilhangende maaikorf vlak boven het water veel meer dieren die de kans pakken om te ontsnappen? Daarnaast lijkt het ons belangrijk als preciezer wordt gekeken hoe het maaisel op de kant wordt gedeponerd, zodat het zoeken naar overlevende dieren makkelijker wordt.

Onze indruk is dat er op dit moment te weinig controles plaats vinden. In bijlage 6 staat op pagina 1: 'Nalopen is bij vele duizenden kilometers niet uitvoerbaar.' Volgens ons is het wel uitvoerbaar, maar

heel duur. Wellicht is een makkelijkere en goedkopere oplossing als van bedrijven die een dergelijke opdracht tot schonen krijgen, verplicht één van de uitvoerende personeelsleden een bijvoorbeeld door het RAVON te geven cursus gevolgd heeft hoe het onderwaterleven zo goed mogelijk te sparen en het maaisel goed te controleren. Die persoon kan dan prima nalopen en daarna kan steekproefsgewijze gecontroleerd worden hoe goed die personeelsleden dat gedaan hebben. Opdracht gevende waterschappen moeten dan een rapport maken van die steekproeven en dat moet in ieder geval besproken worden in hun algemeen bestuur en op hun website geplaatst worden.

Op pagina 5 van deze tekst wordt geschreven over onder meer macrofauna (dieren die nog net met het menselijk oog waargenomen kunnen worden) die levend wordt aangetroffen in het maaisel. Het blijft onduidelijk wat er voor deze diertjes gedaan kan worden en dat zou wel moeten worden aangegeven. Maar er bestaat ook mesofauna of te wel nog kleinere diertjes, die niet met oog waar te nemen zijn en daar wordt niets over gezegd. Betekent dat dat bij het schonen niets voor deze dieren gedaan kan worden? Dat kan maar dat moet dan wel expliciet vermeld worden. En we zwijgen dan maar over de nog kleinere microfauna. Van al deze hele kleine dieren zullen er onvermijdelijk een aantal sterven bij het schonen. Maar als dat aantal beperkt kan worden, moet dat zeker gebeuren.

Ik herhaal nog eens dat het begrijpelijk dat in al die bijlagen veel aandacht wordt besteed aan hoe de door de Wet natuurbescherming en de Omgevingswet beschermde diersoorten kunnen worden ontzien. Maar in deze bijlagen wordt veel te weinig aandacht besteed aan hoe de effecten op dieren die niet die wettelijk beschermde status hebben, beperkt kunnen worden. En ook hier gaat het om dieren met een intrinsieke waarde, die het verdienen om met respect behandeld te worden.

Er wordt her en der in deze teksten wel geschreven over 'vissen' zonder te vermelden of ze beschermd of onbeschermd zijn. Nogmaals, voor ons maakt dat geen verschil. Wij vinden dat al deze dieren het waard zijn om met respect mee om te gaan en dat hen geen onnodig leed mag worden toegebracht.

Wat ik al eerder aangaf is dat in deze stukken nog veel te weinig aandacht is voor hoe er een goed toezicht kan komen op het schonen. De ellende die aquatische dieren de afgelopen jaren is aangedaan bij het schonen, maakt dat toezicht nog weer extra noodzakelijk. Dat toezicht kan er voor een deel komen door verslaggeving aan de Algemeen Besturen van de Waterschappen. Maar natuur- en dierenbeschermingsorganisaties moeten daar ook mogelijkheden voor krijgen. Dat kan gebeuren door rapportages, maar het moet ook mogelijk worden om (eventueel onaangekondigd) ter plekke te komen kijken. Ook zou er meer gebruik moeten worden gemaakt van de kennis die aanwezig is bij RAVON.

Een aantal van onze voorstellen zal geen of weinig geld kosten en een aantal ook wel. Maar het schonen van sloten en andere wateren treft een groot aantal dieren en als we hen lijden kunnen besparen, is het dat geld ten volle waard.

Ik hoop dat we onze bezwaren tegen het huidige beleid, onze problemen met de voorgestelde wijzigingen en onze eigen voorstellen in deze reactie helder hebben opgeschreven. En als er vragen of opmerkingen bij zijn, dan horen of lezen wij dat graag. In ieder geval denken we zo goed duidelijk hebben gemaakt dat een apart deel in de gedragscode over dierenwelzijn, met alle te maken afwegingen daarin, hard nodig is.

Met vriendelijke groeten,

Paul Denekamp

Voorzitter van de Vissenbescherming